

KRØBLINGEN

PERSONERNE

CLAUS, Nar paa Egerupgaard.

ELINE, en Bondekone.

(Begge i 40-Aars Alderen).

Stedet er Egerupgaard. Tiden: Første Halvdel af det
syttende Aarhundrede.

Narrens Sovekammer. I Baggrunden Panel for en uredt Alkove med grove, snavsede Dyrer og sahent staaende Døre.

Det er den Morgen.

Fra højre skinner Solen ind paa det ujævne Lergulv og de faa klodsede Møbler — et umalet Bord, en vægfast Bænk, et lldsted m. m.

Claus har lige iført sig sin hjemmelavede Narredragt. Han sammenføjer de sidste Hæfter og lukker Sengedørene i.

CLAUS

(gaar smaaumulende hen til Vinduet og kigger ud, gælder sine Øjne, gaar hen for et gammelt, skævt hængende Spejl, ser sig deri og mumler afbrudt:)

Ja — ja — ja. Jeg er vind og skæv i Kroppen, jeg er rynket og grim i mit Ansigt. Det maa jeg snart høre af en og hver forbandet Tunge paa hele dette forbandede Gods, fordi jeg er Narren, som alle Mand tør spy deres Haan paa. Men var jeg end syvfold skævere og grimmere endnu — jeg forsikrer paa min salige Død, jeg gav ikke en kvart Tomme af noget Lem, som mit er, om jeg end kunde redde ti velbaarne og velbyrdige Naadigherrer af Sot og Satans Rige derved.

(synger messende):

Med smykkede Heste for skinnende Vogn
de Riddere age til Kirke.
Men Fanden ligger og ler i sin Ovn,
mens Vaabenhusedørene knirke.

De Ridders Hjærter bøjer sig ned
bag Kirkestolens Laager.
Saa dæmmer der Søndags-Salighed
af Løverdags Drukkenskabstaager.

Gennem Fløjelsbukserne springer i Dans
Bondepigernes Lopper.
Og Fanden klør sin duskede Svans
og ler, saa hans Navle hopper.

Han ler ad de fine Synderes Krav
om Englevingerne hisset.
Den Muld, som Gud skabte Mennesket af,
paa den havde Fanden først p.....

Haha. Det er min gæveste Vise. Men den
maa synges i Enrum. Den er ikke gjort at
synges hverken paa Torv eller paa Tinge eller
i Kirke. Ens sande Følelser maa gemmes bag

lukket Mund eller i det mindste bag lukkede
Døre.

Naadigherrer hahaha Hr. Palmir
Brok til Egerup er en naadig Herre. Han har
nu i mange Aar givet mig Menneskeæde og
Narreklæde for intet. Han befinder sig at være
en Velgerningsmand imod mig. Hahaha. Han
viser mig den Naade at lade min Sjæls Vittig-
hed finde Vej til hans tykke Forstand, at lade
mig være hans Nar, efterdi mit eneste Hoved
har mere Indvold end tyve Naadigherrers til
Hobe.

(Spytter tankefuldt efter et Sam i Songepanelet. Trækker Vejret dybt.)

Den liden Ubetænksomhed hm
hm, at han engang i sine unge Dage til-
lige med en Flok andre velbyrdige Junkere i
overnaturlig Drukkenskab slog mig — den
tyveaarige Bondeknægt — til Stympen for al
min Tid, den har Naadigherren forlængst til-
givet sig selv. Han har betalt mig mangedob-
belt. Jeg behøver ikke at arbejde som de andre
Bondemænd. Jeg slipper for Træhest og Hun-
dehul og alt ondt. Jeg har et livsvarigt Privi-
legium. Jeg har gjort min Lykke.

Ja — ja — ja.

Men jeg er ikke under Jorden endnu.

Og det er Hr. Palmir, Gud have Lov, heller ikke. Ja — kunde Straffen endda ramme ham *der*. Men den naadige Herre heroventil holder nok Haand over sine naadige Herrer hervedentil, som Hr. Erik Rudfeldt sagde i sin Paaskeprædiken.

Men den naadige Herre heroventil og den naadige Herre til Egerup skulde ikkun kende den Urt, *jeg* dyrker i Løndom. Død og svarte Pinsel! Den grønnes saa frydefuldt baade ved Vaar og Vinter — dens Navn er *Had*. Den har vokset i Skyggen og har været mange Tider og Dage om at folde alle sine Blade ud. Og dens Blomst hedder *Hævn*. Det er en dejlig Blomst. Den er rødere end Rose og Valmu — den kan være saa rød som Blod eller Ild. Og saa dufter den saa stærkt. — Saadan en liden Blomst skal kunne dufte, saa det fornemmes i alle Egerups Kamre og Sale — ja vide, vide derfra.

Kan I gøre mig denne Lignelse efter, Hr. Erik Præst?

Skade, at jeg har talt stikkende, halvt begribelige Ord til min høj-lutherske Broder derom. Han frygter Gud og sladrer til troende Næster.

Jeg maa ud at se, om Naadigherren er kommen af Senge.

Hahaha.

(Skærrer en Grimasse. Gaar ud tilhøjre. Lidt efter kommer Eline ind fra venstre. Hun er kledd i mørkgras, enkel Bondekonedragt, har blide Øjne og ses at have været smuk. Hun ser sig skuffet omkring, da hun finder Kamret tomt. Saa sætter hun sig stille ned med Haand under Kinden. Snart efter kommer Claus igen. Hun rejser sig. Claus træder i Førstningen forbyttet et Skridt tilbage. Saa mander han sig op til et muntert Smil.)

CLAUS

Men sig mig, Eline, hvilken Omstændighed der i Dag fører Englene til Helvede.

ELINE

Jeg vilde gerne høre dig tale i Alvor. Din Broder har sendt mig.

CLAUS

Saa har han det? Hvilket Bud vilde han mon da skikke mig, at han ikke lige saa vel selv kunde bringe det?

ELINE

Han troede . . . han tænkte, at du kanhænde snarere vilde tage en Kende Vare paa *mine* Ord, end paa hans. Han sagde, at du ideligt gav ham Spot for ærlige Raad, og at han fryg-

tede, dit Sindelag skulde nedkalde noget ondt over dig.

CLAUS

Ak, gjorde han det, den alkærlige Sladderhank.

ELINE

Vær nu ikke ond, Claus! Du veed jo, jeg kommer kun, fordi jeg vil dig vel, for jeg holder nu alligevel for meget af dig til —

CLAUS

(afbrydende)

Ja saa meget, at du gik i Ægteseng med —

ELINE

Lad de døde Dage hvile i Ro.

CLAUS

At du gik i Ægteseng med Hans Pedersøn saa saare du saa', at jeg var bleven Krøbling, og at min Førlighed aldrig igen vilde blive, hvad den fordum var.

ELINE

Lad borte være, hvad borte er. Det nytter jo intet at trævle Traadene op fra vor Ungdom.

CLAUS

Kan vi tale i Alvor og dog lade *dem* ligge urørte?

ELINE

Men dyreste Claus! Du gav mig jo selv Lov.

CLAUS

Min Sjæl var døddrukken af Forbandelse, af Foragt og Had. Jeg følte mig paa en eneste Stund saa ubodeligt forringet — jeg følte saa mange af mine stolte Drømme brustne, at jeg tænkte, de lige saa vel kunde briste alle — —

ELINE

Du levede vist ogsaa vel højt paa Drømme, Claus.

CLAUS

Og saa var det, mens jeg saa' dine vaade, medynksfulde Øjne, at jeg sagde det, du nok mindes, at du skulde ikke sidde og flæbe over *mig*. Du maatte saamæn drage *din* Skæbne *min* fra, hvad Stund du vilde. Og saa græd du og hulkede du og sagde, jeg var bleven ond mod *dig* ogsaa. Og saa blev jeg noget rørt deraf og strøg dig paa Kinden og sagde, at jeg mente det bare godt! Du kunde slet ikke være

tjent med at knytte din sunde Ungdom til *mit* Livsvrag. Du skulde det ikke; du skulde have en sund og stærk Mand. Mindes du *det*, Eline?

ELINE

Ja. Dengang var du i mine Øjne større, end jeg nogen Tid havde drømt mig dig.

CLAUS

Det er Løgn. — Inderlig Løgn. — Jeg var for ussel, var jeg, ubrugelig som Mand for en ung, frisk Kvinde. Saadan var jeg i dine Øjne. — Og du saa' paa mig saa sært, at jeg var i alle Haande Tvivl paa dit Sind, og du slog dine Arme blidt omkring min Hals, saa mit Hjærte bankede derved, og alt mit Had og alle mine forkrøblede Tanker var ved at fare som lyse Fugle op mod Himlen. Og mindes du saa, Eline, hvad du omsider sagde — med dine Øjne aabent mod mine og din Mund tæt mod min?

ELINE

Aa, kære, skaan mig!

CLAUS

Du sagde: „Tak, hjærtens Tak, min kære

Ven, og Gud velsigne dig derfor alle dine Dage.“

ELINE

Og *du* tav og rev dig ud af mine Arme og saa' paa mig med et forklaret Smil, som en Mand, der er sig bevidst at have handlet højere, end Mænd vanligt evner.

CLAUS

Gjorde jeg? — Der fór en Maaløshedens Djævel i mig, skal du vide. Men jeg fristedes til at spytte paa dig og bede dig fare ad Helvede til i den Herre Christi Navn. Men jeg følte tillige, at *jeg* havde tabt min Ret dertil.

ELINE

Herre, min Gud! Er dette Sandhed?

CLAUS

Ganske sandfærdigt, fromme Eline! Og der er mere Sandhed endnu.

ELINE

Jeg taaler ikke mere.

CLAUS

Jo vist taaler du det. En taaler saa forbløfendes meget her i Verden, saa En i sin grønne gladelige Ungdom aldrig vilde tro det. Se — har jeg taalt det, taaler du det nok ogsaa.

ELINE

Saa sig det da.

CLAUS

En knap halv Stund gaaen efter dit Farvel, da snørklede en vis Person sin Vej gennem Eng og Ager, Krat og Skov, Tidsel og Korn, uden at sanse, hvorhen det bar. Hans Mund mumlede uophørligt Bønner og Eder, Velsigelser og Forbandelser, Himmelsmiger og Gudsbespottelser, saa der skimrede lysblaat og svartblaat og svovlblaa Lue for hans Syn. Han bad Gud styrke hans Ryg til at bære Verdens Synd — han bad Djævelen tage hans Sjæl mod at øve Verdens Synds Hævn paa Synderne mod hans Livsens Lykke. Han forbandede Naadens Guddom, som havde Naade for selver den værste Synders Anger, Palmir Broks ogsaa.

ELINE

Aa nej da — var din Tanke saa ryggesløs?

CLAUS

Saa ryggesløs var den, ja, min Hjærte! Det vildeste, det værste, der var til, rasede om den og i den som Hvirvelvind og Hvirvelild og Helvedes Pine. Og *det* beder jeg aldrig Gud forlade mig her eller hist, for det kunde jeg ikke gøre ved.

(Tier lidt).

Omsider lod jeg mig synke til Jorden. Og jeg følte det bløde Græs kærtegne mig paa Kinden og ligesom gøre sig blødere end vanligt for at give mig godt Leje. Jeg laa og saa' op mod Himlen, og jeg tyktes, den ligesom løfted sig højere og højere op for at give min Sjæl bedre Rum. Og det stille svale Blaa deroppe spejlede sig af i mine hvasse Tanker og dyssede dem mer og mer til Ro i et eget Blaa-skær af venlig Evighed. — Alt dette vilde jeg aldrig sige til nogen anden end *dig*. Men siden du kom, skal du vide det.

ELINE

(med Ansigtet gemt i Hænderne)

Hvad saa?

CLAUS

Hvad saa? Ja saa gled mine Øjenlaag efterhaands tilsammen. Ikke saadan, at jeg sov, men alle gode Minder om dig og mig gled smertefulde frem, lige fra den Gang, jeg saa' dig som kaad ung Pigelil bade dig i Seldum Sø —

ELINE

(ser op)

Hvad saa' du, siger du?

CLAUS

Aa — det mindes du vist, den Gang du og nogle andre purunge Tøse badede jer i Seldum Sø før Solnedgang, og jeg som en syttenaars Knægt gik forbi paa Strandbredden og kunde ikke lade være at se efter jer, endda jeg i min Uskyld rødmede ved Tanken om, at I kanhænde blev det vår. Og saa pludselig stemmede I op at synge:

(nykker)

Kom her, mit søde Drengbarn,
saa skal du se et Pigebarn

Og saa lo I — og *du* var den, der kom Land næst. Jeg erindrer det, som var det i Gaar, hvordan Hjærtet klappede i mig, og hvorledes

jeg blev ved at gaa og endnu længe kunde høre jer kaade Sang. Mindes du ikke det, Elinelille?

ELINE

Nej. Det gør jeg visselig ikke.

CLAUS

Hahaha. Min Due! Det hjælper ikke, du forsøger at lade Øjnene skinne Himmerig.

ELINE

Skam dig, Spotter! Du skulde vende din Hu did op, skulde du, i Steden for at haane dem, der beflitter sig derpaa.

CLAUS

Haa — det har jeg forsøgt, men tillige har jeg erkendt, at Søgen efter Gud er en Blindebuds-Tagfat; griber En i Vest, saa kukker han i Øst. Men derom kan vi tale siden. *(Sænker Stemmen, alvorligt)* Jeg laa, som jeg alt har sagt, derude i Græsset — med mine Øjne lukte, og alle gode Minder om dig og mig gled smertefulde frem —

ELINE

Er de gode Minder af den Art, som det, du nylig kom ihu, da beder jeg dig fortie dem og høre, hvad *jeg* har at sige dig.

CLAUS

Siden, min Høne. Først skal *du* høre *mig*. Jeg laa der og kom ihu, hvor kærligt du gav mig Løfte om at følge med paa min Vej alle vore Dage, hvorledes vi i skønne Aftenstunder stævnede til Møde bag Hegn og Gærde, i Høstak og Have, og søgte hinanden nærmere imod, end Mennesker nogen Tid kan komme. Mindes du heller ikke *det*?

ELINE

(med et Suk)

Jo.

CLAUS

Og jeg laa og kom ihu, hvorledes din Kærlighed havde været om mig, ihvor jeg færdedes ene. Hver Naturens Farve, jeg dengang saa', blev een Farve til, hver Fugletone, jeg hørte, blev een Tone mer. Der laa noget bagved det alt, som ikke havde ligget der tilforn. Og jeg havde sagt til mig selv: Jeg vil indsuge i min

Sjæl alt det lysende fra Himlen og Jorden — alle Straaler, alt Skær og Skin, alle Farver og Dæmringer — og min Sjæl vil skabe deraf og lutres derved og sende det dobbelt lysende ud i Verden igen. Og det vil skinne med Farver fra *min* Sjæl og *hendes* Sjæl, fra al Glæden og Sorgen i vort Liv, saa det skal aabenbares for Menneskenes Øjne som ny Himmel og ny Jord.

ELINE

Og denne Himmel og Jord har *jeg* altsaa lagt øde.

CLAUS

De sidste Rester forsvandt, da *du* gik. Det var en Dommedag, den Dag. Da jeg kom hjem igen omsider, da digtede jeg disse Ord — eller rettere: de sang sig selv til Live i mig, disse Ord:

Hendes Kærlighed var min Verden —
jeg var den saligste, Gud havde skabt.
Nu er Verden forgangen
og *jeg* fortabt. — —

Og jeg fik Dag for Dag Fortabelsen at mærke. Den underlige Lykke, jeg havde haft med mig til alle Ting, imens jeg var ung og lys i

Sindet, den veg fra mig. Du kommer vel nok ihu, at vi taledes ved om den og forundrede os over, hvorledes det i Grunden kunde være, at alt, hvad jeg dengang pønsede paa, det timedes ligesom af sig selv, blot efter Ønske og næsten uden Arbejd. Denne lykkelige Haand forlod mig helt. Vanheld fulgte al min Virken. Da Verden slog mig ved den ene Kind, da slog Vorherre mig ved den anden.

ELINE

Forklag ikke Vorherre, min Ven. Hans Førelser med os Mennesker fatter ingen.

CLAUS

Nej — deri har du tilvisse Ret.

ELINE

Du udlægger det paa en ond Maade, Claus. Jeg kan gerne forstaa, at du har været slagen af bitre Tanker. Det kan ogsaa være, at jeg har syndet imod dig, kanhænde syndet meget imod dig —

CLAUS

Pyt, mit Lam. Der er Syndernes Forladelse i Overflødighed, saa det kommer du vel over.

ELINE

Med Guds Hjælp. Men derom nytter ingen Talen mer. Jeg tilhører en anden Mand end *dig*, jeg tilhører ham ærligt for Guds og Menneskers Aasyn. Saa mine Synder mod dig, min Ungdoms Ven, evner jeg ikke mere at sone. Men jeg veed for vist, at saafremt du vil bøje dit Sind, da skal ogsaa Fred og Lykke vederfares dig, en Lykke, der er mer end høj Stand og lysende Værk og Kvindes Hjærte.

CLAUS

Jo — en Tid efter, at du havde forladt mig, da tyede jeg ogsaa til en gammel tyk Bog, som Hr. Erik, der saa' min Vaande, gav mig til Husværelse. Jeg læste ogsaa om en rig Mand, der klædte sig i Purpur og Skarlagen og kosteligt Lin. Og ved hans Dør laa en Lazarus fuld af Lus og Bylder. Og den rige Mand levede dagligen i ødsle Fester med Jomfruer og Fruer og frydelig Vin. Men for hans Tærskel laa Lazarus stedse, og Hundene kom og slikkede hans Vunder. Og Tyendet bragte ham Levninger fra den rige Mands Bord — —

ELINE

Men den rige Mand døde og kom i Pinsel,

fordi han havde annammet sit Gode i sin Livsens Tid. Men Englene bar Lazarus hen i Abrahams Skød.

CLAUS

Hahaha.

ELINE

Spot ikke. Kan der tænkes nogen højere Trøst for den, der lider i Verden?

CLAUS

Nogen højere Trøst end Haabet om at faa Engletunger til at slikke videre paa de Saar, som Hundene begyndte at slikke hernede? Aa ja, Eline. Der kunde nok tænkes højere Trøst endda.

ELINE

Hvilken?

CLAUS

Ja siden du spørger, saa faar du tage Svaret, som det falder, for jeg siger Sandhed i Dag. Den Lykke, du lover mig hisset, vilde jeg regne for intet mod den, du berøvede mig her.

ELINE

Du vilde vrage den evige Trøst for at an-

namme dit Gode i din Livstid, ligervis som den rige Mand.

CLAUS

Ja, den rige Mand — ham læste jeg om med Fryd, ham tyktes jeg *vel* om. Ogsaa jeg var en Gang den rige Mand — paa min Vis. Men jeg er led ved denne buldnende Lazarus, som Hundene slikker, og som jeg, den vanføre, skal ligned ved. Og hvergang Jakob, min fromme Broder, eller som nu *du*, kommer til mig med Himmerigs Trøst, væmmes jeg ved Gudsordet i jere Munde og føler mig berørt deraf som af Hundes slikkende Tunger. Men er jeg end en Krøbling, hvem ingen jordisk Lykke skal skinne paa, skal jeg dog nok vide at holde mine Hjærtesaar rene for sligt, om de saa aldrig i Evighed læges.

ELINE

Gid du i Tide maatte angre det Sind. Der er da ogsaa andre Trøstens Ord i Bogen.

CLAUS

Jeg kender dem alle — alle Hundetungerne fra St. Matthæi 1 til St. Johannes' Delirii XXII. — Jeg skal nemlig sige dig, min

Duelil: jeg var saa brudt, saa ussel, saa lurvet Lazarus engang i min første brændende Nød, at jeg søgte Trøst i den tykke Bog. Men just derved fuldkommedes den store Gudsformørkelse i mig.

ELINE

Herre Jesu Kors! Hvad siger du?

CLAUS

Tænk dig. Jeg fandt paa at prøve de himmelske Ord. Jeg læste: Beder, saa skal der vorde eder givet! Søger, saa skulle I finde! Banker paa, saa skal der lades op for eder. — Og jeg bad ydmygelig, at den Vanvækst, som Mishandlingen havde ført paa mig, maatte forsvinde — blot langsomt, Dag for Dag, — at denne liden Pukkel paa min Ryg maatte rette sig, selv om det skulde vare Aar og Dag, inden den var ganske borte. Og jeg saa' efter i et Spejlglas hver Morgenstund, naar jeg stod op af Sengen, hvormeget denne Skævhed i min højre Side havde fortaget sig, og jeg følte med min Haand om bag paa min Ryg, skønt det voldte mig Pine, for at mærke, hvor meget Pukkelen var aftagen. — Jeg ventede et halvt Aar, sagtnodig og ydmyg af Hjærtet. Men saa

begyndte det at knurre i mit Sind. Og en Morgen, da jeg endog fandt, at min Skade havde forværret sig, da havde jeg en Fornemmelse, som om Vorherre stod usynligt og gjorde Nar ad mig.

ELINE

Ulykkelige Mand!

CLAUS

Jeg skulde vel være Nar for ham ogsaa. Veed du, hvad jeg saa gjorde?

Saa gik jeg ud ved Veje og Markskel og samlede om mig arme og krøblede, halte og blinde, som i Lignelsen om den store Nadver. Og jeg sagde til dem, at de skulde blot bede, saa skulde deres Skader forsvinde. Jeg fik endog en gammel enfoldig Mand med Træben til daglig at bønfalde Gud om, at der maatte vokse et nyt Ben frem, hvor det afhugne havde været. — Men jeg gjorde samme Erfaring med disse, som med mig selv, nemlig den: at hvor Naturen eller Menneskenes Lægekunst intet hjalp, der hjalp Gud ej heller. Og jeg haanlo op imod Dagens lyse Sol og satte mig til at læse den hellige Skrift med et nyt og bedre Sind. Da jeg havde læst Bogen til Ende,

fik jeg en stor Tanke. Jeg saa' et Livsværk for mine ensomme Timer, for de Stunder, Narren fik tilovers fra Embedet — haha. Ved du, hvad man kalder den Wittenbergske Doktor?

ELINE

Han kaldes jo Dr. Morten Luther.

CLAUS

Ja vist. Det hed han. Men han kaldes *Reformator*. En Reformator, det er en, som styrter Tid og Tanker om, styrter Altre i Grus og bygger ny Tid, nye Tanker og nye Altre op. En saadan vilde jeg være.

ELINE

Du? Claus Nar fra Egerup. Du vilde være en Dr. Morten.

CLAUS

Ja netop. Jeg Claus Nar fra Evighed. Jeg vilde være det, som endnu mere var. Og saa begyndte jeg Bogen forfra. Nu skal du se.

(Han tager en gammel, tung Bibel frem)

Ser du: her mellem de prentede Sider finder du andre Sider, som jeg har prentet med min egen Haand. Det er nogle nødtørftige Foran-

dringer af den gamle Skrift. Du skal høre et Par.

ELINE

Nej, nej! Lad være. Jeg vil ikke.

CLAUS

Du skal. Siden du har vovet dig ind til mig igen, skal du lære mit nye Menneske lidt at kende. Og du skal kende lidt til den nye „hel- lige Skrift“. Det vil du have godt af. Se: nu læser jeg baade den gamle og den nye Tekst Side om Side, saa du kan skelne. Her staar nu skrevet: Om nogen haver tvende Kjorteler, han dele med den, som ingen Kjortel haver. Der skulde staa: Om nogen haver tvende Kjorteler, og der kommer ti, som siger, at de ingen haver, han svøbe begge sine Kjorteler tæt omkring sig, sigendes, at han er synderlig kuldskeer. — (Blader om) Her staar: Om nogen giver dig et Slag ved dit højre Kindben, vend ogsaa det andet imod hannem. Der skulde staa: Om nogen giver dig et Slag ved dit højre Kindben, da giv hannem det tilbage, saa han nyser Blod og rygendes Brand baade med Næse og Øjen. Her staar: — —

ELINE

(slaa Kors for sig)

Ti — ti — ti! Hold da for Guds Skyld op igen. Jeg tør slet ikke være herinde. Det er jo saa forfærdeligt, dette her, at der er ingen Maade derpaa. Vidste noget Menneske derom, da blev du jo dømt til Hjul og Galge.

CLAUS

Det er jo næsten alle Reformatoreres Lod. Krist blev hængt paa Kors, hans Apostler hals-huggede, korsnaglede, flaaede. Johan Huss blev aflivet i Ilden, og denne Skæbne var Dr. Morten nær nok ogsaa.

ELINE

Jeg maa tro, du har mist' dit Vid, for der er da ellers ingen Mennesker saadan.

CLAUS

Kommer mig ikke ved. Men for Resten har jeg opsat min Reformation til siden. Jeg vil testamentere Hr. Erik min Bibel; han har skænket mig den, saa kan *han* jo arve og forkynde det nye Ord; thi *mig* er der vel ingen,

der vil laane Øre. Desuden har jeg andet at tage vare nu. Men det kommer ikke *dig* ved.

ELINE

Jo — Claus! Det er derfor, jeg kommer.

CLAUS

Det hørte jeg jo. Men du har jo ej gaaet for-gæves alligevel, selv om du kom dit egentlige Ærinde forbi.

ELINE

Jeg kender dig ikke mere.

CLAUS

Der har ogsaa lagt sig Aar imellem os, liden Eline.

ELINE

(brister i Grand)

Det er forfærdeligt, forfærdeligt. Herregud, som jeg alligevel har holdt af dig og tænkt paa dig alle de Aar, men du tror det jo ikke — hvorfor skulde du ogsaa tro det? — Men En er nu ikke den samme til enhver Tid, tænker jeg.

CLAUS

Aah — har du ogsaa fornummet den Sandhed? Nej, det har du Ret i. Den lille Gnist

i os, som hedder „Jeg“, den brænder ikke paa samme Sted og med samme Lys i os hver Stund, der gaar.

ELINE

Vi elsker ikke ens, naar vi er tyve Aar og naar vi er fyrretyve.

CLAUS

Eller firsindstyve. Du elskede ikke *mig* ens, da jeg var karsk og da jeg var Krøbling.

ELINE

Tilgiv mig, min kære Ven! Havde jeg ikke nu været bundet til *ham* ved Aar og Arbejde og Børn — — saa — —

CLAUS

Saa kunde der kanhænde have vanket lidt Varme til Narren.

ELINE

Spot mig ikke. Jeg vilde saa inderlig gerne redde, hvad der endnu kan reddes af din Sjæl.

CLAUS

(sæt tavs paa hende lidt, saa siger han dumpet)

Hvad var det da, du skulde udrette for min Broder?

ELINE

(tager hans Haand. Han lader den slap hvile i hendes)

Jeg skulde bede dig om, at lade vor Kærlighed til dig overvinde din onde Egenkærlighed.

CLAUS

Egenkærlighed — — ja, eengang ejede jeg Egenkærlighed, den store Egenkærlighed, der er i Slægt med Alkærligheden.

ELINE

Hvad er det nu, du siger igen?

CLAUS

Jo vist. Gud er alkærlig. Men hvad er det, han elsker i os andet end sit eget Billed?

ELINE

Sit hellige guddommelige Billed —

CLAUS

Sit *eget* Billed. Naturlig finder *han* det hel-
ligst og guddommeligst af alle Billeder, fordi

det er hans *eget*. Hans Alkærlighed er jo ingenlunde saa nem at kende overfor det, hvori han ikke sporer sine Træk, efterdi han lover alt saadant Død og Dom og uslukkelig Ild. Med andre Ord: Guds Alkærlighed er den grænseløseste Egenkærlighed i hele Verden.

ELINE

Jeg frygter, jeg kom for sent. Jeg frygter, at du ganske har tabt Guds billedet af Sinde.

CLAUS

Hvor du snakker i Søvn. Det var jo netop min Lighed med ham, jeg drog frem, min Kærlighed til mit eget Billed, som det var engang og som jeg ser det endnu. Dette Billed vilde jeg engang riste ind i alle Hjærter og Tanker. Jeg vilde se det i alle Slægter og alle Tider, om det var muligt. Først det Billed, min Sjæl bar, da vi to fulgtes ad — saa det Billed, min Sjæl bar, da jeg vilde være Reformator; dette var jo kun det første med skarpere Træk, en Forandring, Verden eller selveste Gud havde gjort. Nu er Trækkene endnu skarpere, men nu veed jeg, at jeg ikke mere evner at riste det ind i Slægterne og Tiderne — den store

Livsstrøm skal hverken komme til at elske det eller endog blot hade det nogen Sinde. Jeg gaar til Bunds i den store LigeGYLDIGHED. Og derfor har min Egenkærlighed nu faaet trangere Skranker, idet jeg nu kun kan kende og elske mit Billed i mig selv — og hade alle andre Billeder omkring mig.

ELINE

Tilgiv, om jeg nu maa saare dig.

CLAUS

Saar du kuns. Nye Vunder svider mig ikke mer.

ELINE

Hvilken Daarskab maa det ikke tykkes En, at *du*, netop du, vilde se dit Billed i alle Slægter og Tider.

CLAUS

Du fandt det dog skønt engang.

ELINE

(med Taarer i Øjnene)

Ja, ja. Skønnest af alle.

CLAUS

(stille)

Men dette Billed er til endnu, *i, med* og *under* det nærværende.

ELINE

O, min Ven! Lad det da kendes.

CLAUS

Hvor er Øjnene, som skal kende det?

ELINE

Her. Mine.

CLAUS

Barnesnak. Du kendte det ikke engang straks efter at det havde tabt sit ydre Udtryk.

ELINE

Da var der Taage for mine Øjne. Nu er de klarere.

CLAUS

Er de nu klarere? Men det er dog ikke din Ungdoms Øjne? De har set for længe imod et andet Billed. For jeg skal sige dig: Der skal en egen Øjnenes Brunst til hos Kvinden for at fange Mandens rette Billed, for at kalde paa

det, saa det kommer frem. Engang var det saa, at naar dit Blik faldt paa mig, bragte det mig Bud fra dit ganske Legeme og dit ganske Væsen, dig fra Hovedhaaret til Hælen. Det bragte mig Bud fra hvert vellystigt Fiberskælv, fra hver vellystig Længsel. — Dette Legeme, som dine Øjne da bragte Bud fra, ejer du ikke mere. Det har givet sig bort til en anden og i andre, født sig til Verden i nye Legemer.

ELINE

(griber atter hans Haand, bedende)

Claus, *forsøg* at glemme, hvad jeg har syndet mod dig, og lad mig forsøge at kende det Billed i dig, som jeg kendte engang!

CLAUS

Hold op igen med at tale om dine Synder imod mig. Du har vel i Grunden slet ikke syndet. Der er vel i Grunden ingen paa Jorden, der har syndet. Men der *er* syndet.

ELINE

Hvem har da syndet?

CLAUS

Ja hvad? Synderne komme fra Vind og Vejr, fra Dag og Nat, fra Sol og Maane og Muld,

tænker jeg. Veed du, hvem der er Verdens største Synder?

ELINE

Nej.

CLAUS

Det er Verdens Skaber.

ELINE

(tæer med et forpint Træk)

CLAUS

Jo. Det er ham, der er Ophavsmanden for det alt til Hobe. Det var ham, som skabte baade Paradis og Paradises Slange. Det var ham, som plantede baade Livsens Træ og Kundskabens Træ. Det var ham, som gjorde vore Hjærter lystne og vore Hoveder dumme. Han — han — han er Mester for al Synden og Jammerligheden fra Verdens Skabelse til Verdens Ende.

ELINE

Saa skal jeg altsaa gaa med Sorrig herfra. Men Hjærtens kære Ven! Lad Hævnens Tanker fare.

CLAUS

Hvad veed du egentlig derom?

ELINE

Du har sagt, at du vilde mane Ildsøen over dem alle

CLAUS

(stirrer hen for sig)

Hm.

ELINE

Du har sagt, at du vilde mane Satan til Huse. Det skulde du ikke gøre, min Ven.

CLAUS

Tror du, jeg har Magt dertil?

ELINE

Hvor kan jeg vide det? Men du skulde ikke forsøge derpaa. Thi tro mig. Han lønner sine Husfolk ilde.

CLAUS

Alt dette har min Broder sagt dig. Veed du, hvorfor han fortav Resten?

ELINE

Nej.

CLAUS

Han vidste intet mere.

ELINE

Haan ham ikke. Havde du set hans Ansigt, da han kom for at bede mig gaa hid, da er jeg forvisset om, at du havde glemt at le.

CLAUS

Du vilde undre dig, om du vidste, hvad der kan bringe mig til at le.

ELINE

(brister i Gråd)

Kanhænde ... Kanhænde ogsaa det, der faar dine kære til at græde.

CLAUS

(lidt usikker)

Kanhænde.

ELINE

Men du faar nok ikke Lov ... ikke Lov alligevel, min Ven, om der er gode Magter til i Verden endnu.

CLAUS

Om der er *det*, ja.

ELINE

(griber haardt om hans Haand, rykker den frem og tilbage)

Hvad skal jeg byde dig, Claus? Hvilken

Pris vil du have for at redde din egen Sjæl... ved Himlens Hjælp og for *min* Skyld? Hvad?

CLAUS

(ser ned, tier)

ELINE

Min Fader er død. Han efterlod mig en liden Arv, som jeg vilde vilde gemme for vore Børn min Husbonds og mine Børn, du Claus. Tag Arven! Jeg skulde jo, om Ret var, have delt den med *dig*. Eller — aa Gud!

CLAUS

(bleg)

Eller?

ELINE

Ja eller have gemt den for dine og mine Børn, kære Claus, dersom ikke den onde Skæbne ...

CLAUS

Har du angret dit Valg?

ELINE

Angret angret Herre, min Gud! Det synes jo at mage sig saa, at jeg skal angre alt, hvad jeg gør baade hvad der tykkes

mig godt og hvad der tykkes mig ondt
 baade, hvad der volder mig Glæde og hvad
 der volder mig Sorrig Men gør, som jeg
 beder, kære velsignede Ven! Tag Arven! Skaf
 dig for *den* Goder, der kan betale lidt af paa
 alt det Savn, dit Hjærte lider og bliv skøn
 og god igen kære bedste Ven

CLAUS

(hævende)

Bedste? Der er nok een bedre.

ELINE

O — hold op at pine mig arme Kvinde. Det
 er ikke ret af dig. Du er dog en Mand —

CLAUS

Er jeg? Regner du mig for en Mand endnu,
 Eline?

ELINE

(trykker hans Haand)

Ja Claus.

CLAUS

(usikker i Stemmen)

Du kaldte mig engang for din kæreste Ven
 paa hele Jorden.

ELINE

(afværgende)

Aa Claus! Glem det! Tag Arven!

CLAUS

(opbrusende)

Tag Arven! — — Tilgiv mig: Tak skulde
 jeg sige. (Med Eftertryk paa Ordene). Tak, Hjærtens
 Tak, min dyre Kvinde, og Gud velsigne dig
 derfor alle dine Dage! (Fast) Men jeg tager ikke
 Arven

ELINE

(med et haabløst Blik)

Du tager den ikke?

CLAUS

Nej.

ELINE

Du prøver altsaa at tage Hævnen?

CLAUS

(bittert)

Min hellige dyrebare Hævn. Jeg sælger den
 i hvert Fald ikke hverken for Guld eller grøn-
 ne Lunde.

ELINE

(ser hjælpeløst paa ham, drager ham ind til sig)

Claus! — Jeg vil give dig, hvad jeg evner
 og kan, om du vil holde dig helt fra alt, hvad

der gaar dem an, du hader. Du vragede Arven. Hvad skal jeg arme, enfoldige, fattige Kvinde byde dig? *Er der slet intet, der kan forsone dig?*

CLAUS

(tæver lidt; faar et pludseligt Glimt i Øjet)

Der kunde vel være eet.

ELINE

(i pludselig Angst)

Sig, hvad det er.

CLAUS

(betænker sig)

ELINE

Sig det.

CLAUS

Velan. Det er, at du med Legem og Sjæl giver dig *mig* i Vold een af disse Sommer-nætter. Forstaar du: at du kommer herop til mig, saa saare Sol er ringet ned, og føjer dig i alt, hvad jeg begær' af dig, indtil Sol ringes op igen. — Jeg kræver dig kun een eneste Nat for alle de Nætter, du lovede mig dengang, vi var unge. Og jeg nøjes med den Rest af din Skønhed og Varme, du nu har tilbage for din

Attenaars Ynde — ak Herregud! den jeg ser for mig lyslevende endnu. — Gaar du ind paa dette, saa sletter jeg alle mine Skyldneres Skyldbrev ud. — Vil du bringe dette Offer for, som du kalder det, at redde, hvad der endnu kan reddes af min Sjæl? Vil du give mig dette Vidnesbyrd om, at du endnu, som du sagde, regner mig for en *Mand*?

ELINE

(har hørt paa ham i maalløs Forfærdelse. Et ondt, foragteligt Blik kommer frem i hendes Øjne, og hun siger blot)

Slyngel!

CLAUS

(smiler ondt)

Engel!

ELINE

Elendige Lystning!

CLAUS

Ret saa, du viede Horkvinde! Du, som har dit Begærs Behov paa det tørre. Du væmmes vel endog ved Tanken om at se Krøblingen afklædt. Din kære velsignede Ven, som du sagde.

ELINE

Jeg veed ikke Navn paa den Forgift, jeg

væmmes halvt saa meget ved, som jeg nu væmmes ved dig.

CLAUS

Godt. Ja jeg kunde jo vide det. Men jeg maatte kalde det frem. Være helt vis i min Sag. Se den sande Bundløshed i Afgrunden. Du har dømt mig. Nu skal den blaa Lue slaa ud af al min Gerning. Amen.

ELINE

Mister du den sidste Rest af Viddet?

CLAUS

Jeg føler atter saa henrykkendes ugudeligt dejligt, hvor meget jeg skylder en Mand, som endnu er i Verden, men som burde være i Helvede.

ELINE

Lad mig komme ud — — hør' du! Jeg er ræd for dig. (Vil ud).

CLAUS

(stiller sig i Vejen for hende)

Velbekomme dig Rædslen. Men du faar tøve nok en Stund. Jeg har endnu et lidet Ymt at fryde dit Øre med. Ser du: I Fald du havde

sagt Ja til mit Forlangende, saa vilde der have hændt dig noget, som du ikke havde forudset.

ELINE

Lad mig komme ud.

CLAUS

Saa vilde jeg, naar du kom for at indfri dit Løfte, have bedt dig gaa hjem til din Husbond med din Brunst og lade mig i Fred. Og saa vilde jeg have følt mig stolt og nødtørftig hævet. Men een Ting maatte jeg have klart at vide. Det var, om du væmmedes ved mig som Mand. Om det ikke kunde tænkes, at der endnu fandtes en Gnist i dig af den Dragning mod mig, som jeg kendte, da jeg var ung og karsk. — Derfor krævede jeg Løftet. — Dit Svar var mig det haardeste Næveslag ind i mit inderste Væsens Aasyn, jeg nogen Tid har fornummet, siden dengang du sagde: „Tak, hjærtens Tak, min kære Ven, og Gud velsigne dig derfor alle dine Dage.“

(Eline falder ham om Halsen i voldsom Graad. Han frigør sig for hende og siger fast)

Gaa hjem! Og kom aldrig mere til mig!

(Hun gaar hulkende ud)

CLAUS

(alene)

Ja — flæbe og skabe sig — det kan det Væsen, som stammer fra Adams udvalgte Ribben, det Væsen, som tager Forstillelse til Hjælp, naar hun er kærlig, som tager Forstillelse til Hjælp, naar hun vil gøre det gode. Jeg bryder mig Fanden om, at nogen elsker min *Sjæl*, min *Sjæl*, som ingen ser og ingen forstaar. Du skal ikke mere komme til at væmmes ved mit Legeme, liden kælne Eline. (Knytter Haanden.) Men vær dig nu for Alvor, Naadigherre!

(Sætter sig ned paa Bænken. Siger lidt efter)

Han maa vist være staaet op nu! Jeg maa ind og more ham. (Skærer en Grimasse. Gaar.)

ILDEN